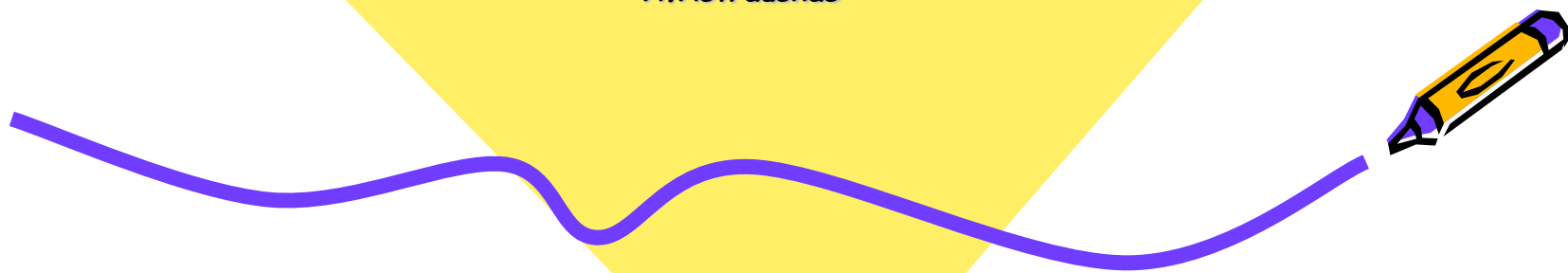

Laisva rinka ir savivaldybių veiklos vertinimas

*K. Ž. Svetikas
A. Astrauskas*

Dėl Lietuvos laisvosios rinkos instituto savivaldybių veiklos vertinimo metodikos

- **Vertinamos savivaldybių veiklos sritys – komunalinis ūkis ir transportas, švietimas, sveikata, socialiniai reikalai, investicijos ir plėtra, mokesčiai, biudžetas, administravimas**
- **Savivaldybių veikla vertinama:**
 - - apskaičiuojant atskirų veiklos sričių vertinimo rodiklius (balais)
 - - apskaičiuojant bendrus vertinimo indeksus (suteikus tam tikrus svorius atskirų veiklos sričių rodikliams).
- **Savivaldybių veiklai vertinti pagrindiniais vertinimo kriterijais pasirinkti:**
 - - konkurencijos įgyvendinimo kriterijus (nepriklausomai nuo veiklos srities ir galimybių šį aspektą taikyti šioje srityje)
 - - viešos – privačios partnerystės paslaugų teikime išvystymo kriterijus (nepriklausomai nuo veiklos srities ir galimybių šią formą taikyti šioje srityje)
 - - privačių paslaugų teikėjų skaičiaus didėjimo kriterijus
 - - įmonių, kuriose savivaldybės turi kapitalo, kapitalo mažėjimo kriterijus
 - - vietinių mokesčių mažinimo kriterijus ir t.t.

Kai kurie vertinamų rodiklių pavyzdžiai

- **„Komunalinis ūkis ir transportas“** - Centralizuoto šilumos tiekimo organizavimo forma savivaldybėje, Atliekų surinkimo paslaugas teikiančių įmonių skaičiaus pasiskirstymas pagal nuosavybę, Daugiabučių administravimo paslaugas teikiančių įmonių skaičiaus pasiskirstymas pagal nuosavybę, Viešojo transporto sistemos organizavimo forma, Privačių įmonių teikiamų transporto paslaugų kainų reguliavimas savivaldybėje;
- **„Sveikata“** - Privačiose sveikatos priežiūros įstaigose dirbusiųjų gydytojų skaičiaus santykis su bendru sveikatos priežiūros įstaigose dirbusiųjų gydytojų skaičiumi, Privačiose pirminę sveikatos priežiūrą teikiančiose įstaigose dirbančių šeimos gydytojų skaičiaus santykis su bendru šeimos gydytojų skaičiumi, Bendro stacionarų lovų skaičiaus privačiose sveikatos priežiūros įstaigose santykis su bendru stacionarų lovų skaičiumi.
- **„Turto valdymas“** - Įmonių, kuriose savivaldybė turi kapitalo, skaičius (AB, UAB, Savivaldybės įmonės) ir t.t.

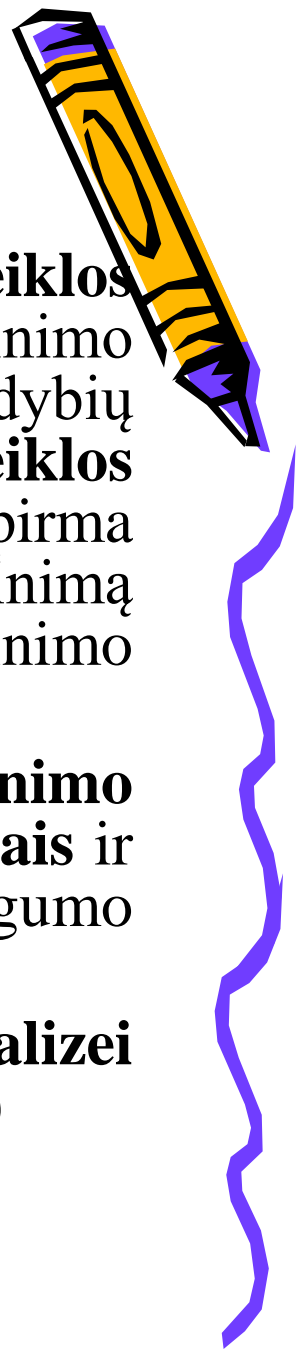
Tokios savivaldybių veiklos vertinimo metodikos taikymo galimybės

- **Ribotos**, nes savivaldybių veikla (išskyrus atskiras sritis – pvz. švietimas, biudžetas, administravimas) yra iš esmės vertinama, tik koku mastu yra įdiegti laisvos rinkos principai ir per mažai atsižvelgiama, kokia yra „tikroji“ savivaldybių paskirtis (misija)
- Pasirinkta savivaldybių viešųjų **paslaugų teikimo organizavimo forma** galėtų būti tik vienu iš kelių vertinimo kriterijų, bet **neturėtų nulemti savivaldybių veiklos matavimo ir vertinimo pobūdžio (vertinimo bendrai)**
- Vertinant savivaldybių veiklą, svarbu yra ne tiek pasirinkta viešųjų paslaugų organizavimo forma, bet tokios **atliekamos veiklos rezultatai, visų pirma viešųjų paslaugų vartotojų pasitenkinimas jiems suteiktų paslaugų kokybe**

Savivaldybių veiklos vertinimas turėtų būti siejamas:

- - **Su savivaldybių strateginiais plėtros ir ypač veiklos planais ir jų struktūra**, su šių planų įgyvendinimo kryptyse ir/ar programose išskiriamomis savivaldybių veiklos sritimis ir tokiose srityse **vykdomos veiklos vertinimo rodikliais** – kriterijais, kurie leidžia visų pirma įvertinti viešųjų paslaugų vartotojų pasitenkinimą teikiamų viešųjų paslaugų kokybe (t. y. pasitenkinimo paslaugų kokybe indeksais)
- - **Su strateginių planų įgyvendinimo vertinimo ataskaitomis, bendrojo vertinimo modelio kriterijais ir audito ataskaitose naudojamais** veiksmingumo (rezultatyvumo) ir efektyvumo matavimo **rodikliais**.
- - **Su galimybe rodiklius panaudoti lyginamajai analizei tarp savivaldybių atlikti** (pagrindinėse veiklos srityse)

Viešųjų paslaugų vartotojų pasitenkinimo indekso apskaičiavimo metodika

- Patvirtina Lietuvos VRM ministro įsakymu 2009 m., tačiau yra **bendro pobūdžio, neadaptuota (nekonkretizuota, nepritaikyta) savivaldybių veiklos vertinimo reikmėms** ir lyginamajai analizei tarp savivaldybių atlikti
- Savivaldybėms **brangiai kainuoja tokios** metodikos taikymas praktikoje
- Sutinkamas ir VRM pateiktas fragmentiškas savivaldybių administravimo veiklos vertinimas, gautas apklausus savivaldybių administracijas

Mokslo ir savivaldybių praktikos sąveika

- Politikos formuotoja - VRM ir bendrus interesus ginanti - Lietuvos savivaldybių asociacija turėtų būti suinteresuotos „kokybiškų“ savivaldybių veiklos lyginamųjų analizių atlikimu pagal adaptuotą (konkretizuotą, pritaikytą savivaldybių poreikiams) **metodiką**
- Savivaldybių veiklos vertinimo **metodikai adaptuoti** (konkretizuoti, pritaikyti, savivaldybių strateginio planavimo, bendrojo veiklos vertinimo ir audito poreikiams) **turi būti pasitelkti universitetų ir mokslo tiriamųjų institutų darbuotojai**, turintys patirtį savivaldybių veiklos planavimo, kokybės vadybos ir audito taikomųjų tyrimų srityse
- Anketinėms apklausoms ir jų rezultatams apdoroti **turėtų būti pritraukti universitetų magistrantai ir doktorantai**

